

Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) inicijuoto visuomenės nuomonės tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2019“ duomenimis, Lietuvoje mažėja korupcijos masto suvokimas ir tiesioginė korupcinė patirtis, tačiau, nepaisant to, korupcija išlieka aktuali problema – šios tendencijos pristatytos valstybės institucijų, verslo ir nevyriausybinų organizacijų atstovams, vakar susirinkusiems į STT organizuotą diskusiją „Antikorupcinė aplinka Lietuvoje: iššūkiai ir ateitis“.

„Žiūrint iš ilgalaikės perspektyvos, Lietuvos žmonės vis rečiau tiesiogiai susiduria su korupcija, mano, kad korupcijos Lietuvoje mažėja, tačiau ji vis dar išlieka rimta problema. Taigi Lietuvoje priėjome momentą, kai norėdami žengti dar toliau, išvengti fragmentiškumo, išlaikyti situacijos gerėjimo tendencijas, turime susitelkti ir siekti sinergijos: tiek viešasis sektorius, tiek verslas, tiek ir pilietinė visuomenė turėtų imtis iniciatyvos ir atsakomybės už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą. Šioje srityje galime pasiekti proveržį tik kryptingai veikdami kartu“, – sakė STT direktorius Žydrūnas Bartkus.

Apie antikorupcinės aplinkos kūrimą Lietuvoje diskutavo atstovai iš Lietuvos Respublikos Prezidentūros, Seimo Antikorupcijos komisijos, Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto, Generalinės prokuratūros, Lietuvos verslo konfederacijos, Lietuvos pramonininkų konfederacijos, Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės asociacijos, iniciatyvos „Baltoji banga“, UAB „Vilmorus“, Transparency International Lietuvos skyriaus atstovai.

Mažėja korupcijos masto suvokimas, tačiau korupcija vertinama kaip labai rimta problema

36 proc. gyventojų ir 32 proc. įmonių vadovų korupciją laiko rimta problema Lietuvoje – tarp kitų problemų korupcija atsidūrė 4 vietoje (po mažų atlyginimų, kylančių kainų ir emigracijos). Tarp valstybės tarnautojų korupciją, kaip labai rimtą problemą, vertina 23 proc. respondentų – šioje tikslinėje grupėje korupcijos problema yra 7 vietoje.

2019 m. fiksuoti geriausi korupcijos masto pokyčio vertinimai visose visuomenės grupėse. Kad korupcijos mastai per 5 metus išaugo mano 20 proc. Lietuvos gyventojų – tai yra 3 kartus mažiau nei 2008 m., kai taip manančių buvo 77 proc. Savo ruožtu vertinančių, kad korupcijos mastai sumažėjo yra daugiau – 26 proc.

Įmonių vadovų ir valstybės tarnautojų atsakymai taip pat yra pozityviausi nuo stebėsenos pradžios. Pavyzdžiui, jeigu 2007 m. net 55 proc. įmonių vadovų nurodė, kad korupcijos mastai per 5 metus išaugo, tai 2019 m. tokių buvo tik 12 proc. Savo ruožtu valstybės tarnautojų, nurodžiusių korupcijos masto padidėjimą, 2011 m. buvo 40 proc., o 2019 m. – 7 proc.

Vertindami, kaip keisis korupcijos mastas ateityje, tarp gyventojų didesnę dalį sudaro optimistai, tikintys, kad korupcijos mastas ir toliau mažės (29 proc.), negu pesimistai (11 proc.) – tai geriausias rezultatas nuo stebėsenos pradžios.

Tiesioginė korupcinė patirtis mažėja

Dauguma gyventojų (61 proc.) mano, kad kyšis padeda spręsti problemas. Tačiau ši dalis

nuosekliai mažėja nuo 2002 m.

Per pastaruosius 12 mėnesių kyši yra davę 10 proc. gyventojų, 5. proc. verslo atstovų – tai taip pat geriausias rezultatas nuo 2005 m., kai gyventojų davusių kyši buvo kone tris kartus daugiau (27 proc.), o verslo atstovų – keturis kartus daugiau (20 proc.). Valstybės tarnautojų, nurodžiusių davus kyši 2019 m., buvo 2 proc., kuomet 2011 m. – 19 proc. Gyventojams didžiausia tikimybė susidurti su kyšio prievartavimu ir duoti kyši išlieka lankantis respublikinėse, miestų ir rajonų ligoninėse. Tačiau lyginant su ankstesniais metais, kyšininkavimo patirtis šiose įstaigose sumažėjo. Tyrimo duomenimis, taip pat sumažėjo korupcinė patirtis kelių policijoje, savivaldybėse, greitosios pagalbos stotyse, poliklinikose.

Informuotumas didėja sparčiau nei pasiryžimas pranešti apie korupciją

Nuo 2007 m. daugiau nei du kartus padidėjo gyventojų, žinančių, kur gali kreiptis norint pranešti apie korupciją – nuo 18 proc. 2007 m. iki 48 proc. 2019 m. Verslo atstovų rezultatai 2019 m. siekia 61 proc., kai 2007 m. žinančių, kur pranešti apie korupciją, buvo 35 proc. Tačiau vertinant, kokia visuomenės dalis yra pasiryžusi pranešti apie korupciją, pastebima, kad pasiryžusių pranešti dalis reikšmingai nekinta jau dešimtmetį. Verslo atstovų, pasiryžusių pranešti apie korupciją, šiuo metu siekia 31 proc. (2007 m. – 25 proc., 2014 m. – 36 proc.), gyventojų – 22 proc. (2007 m. – 24 proc., 2014 m. – 18 proc.).

Antikorupcinis potencialas nuosekliai stiprėja tarp valstybės tarnautojų – 2019 m. žinančių, kur pranešti apie korupciją, buvo 86 proc., o 2014 m. – 61 proc. Valstybės tarnautojai taip pat labiausiai pasiryžę pranešti apie korupciją – 52 proc. (2014 m. tokių buvo 29 proc.).

Su išsamia tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis, 2019“ informacija galite susipažinti čia:

<https://bit.ly/2R2dLzY>

„Lietuvos korupcijos žemėlapis 2019“ tyrimą, kuri inicijavo Specialiųjų tyrimų tarnyba, atliko visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“ praėjusių metų rugsėjo – lapkričio mėnesiais. Iš viso buvo apklausti 1001 Lietuvos gyventojas, 501 verslo įmonių vadovas, 510 valstybės tarnautojų.

Tyrimas įgyvendintas pagal projektą „Tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ atlikimas, antikorupcinės socialinės reklamos sistemos sukūrimas ir įgyvendinimas Nr. 10.1.2-ESFA-V-916-01-0002“, kuris finansuotas pagal 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 10 prioritetą „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“.

